

מכתב מהגאון שליט"א לבעל הדרך אמונה זללה"ה בענין מי שאמר מוריד הגשם ותיקן והוסיף מוריד הטל

אחדשה"ט וש"ת

שמעתי משמי' דמר דמוריד הטל בלי לחזור לרב להושיע סגי לתיקון בארץ ישראל [בימות החמה, כשאמר מוריד הגשם], ואף לו יהיבנא לי' שיש כאן איזו סברא, מ"מ כגון דא צריך ראי' מאחר שסו"ס לא חזר אלא הוסיף טל,

ובחזו"א או"ח סי' י"ח ס"ק י"ב י"ג מ' לכא' דגם רב להושיע לא מהני וחפשתי בשונה הלכות ולא מצאתיו ול"י למה לא הובא.

ויעו' בב"י סי' קי"ד שדקדק בטור דס"ל כהרא"ש ושכ"נ דעת הרמב"ם [וכ"פ הרמ"א] דטל וגשם חוזר ורהיטת הדברים (ע' בטור שם שהזכיר מנהג ספרד ואשכנז) דאף בספרד שנהוג לומר בקיץ מוריד הטל מ"מ אם אמר שניהם חוזר ולא חילקו מה הקדים ומשמע דל"ש משום דלא מיקרי חזרה, [ומה שהעיר דהתם כשאומר בכונה כך יל"ע אם אפשר לחלק בלי מקור דדעתו לחוד בלי שום אמירה מוכיחה הדבר].

ועי' בפמ"ג שלא רצו לסמוך על חזרה לרב להושיע ויל"ע מהו לענין דיעבד והרי צריך לחזור לאמירת השם ואם באמת סגי חזרת כל שהוא מה היו צריכים לזה, ועכ"פ הבו דלא להוסיף עלה [ובזה כבר נסמך על המשנ"ב בשם ח"א שא"צ לחזור ועצ"ע מהחזו"א הנ"ל]. - עוד יש כאן סניף דעת הגר"א כהרמב"ם דצריך לחזור לראש, - עי' ר"ן ריש תענית ד"ה ירושלמי.

ושלו' וברכה עה"ע

נ. ב.

ענין תוכ"ד או אפי' לאחר כדי דיבור שכ' הח"א בנ"א דמהני מטעם שחוזר בו והביאו הבה"ל לענין ותן טו"מ וחזר ואמר ותן ברכה, ולהחזו"א הנ"ל לכאור' לא מהני [ולא הוזכר בשונה הלכות] גם עצם הדבר הוא חידוש דלא מצאנו שאפשר לחזור כשהוסיף דבר המצריך לחזור, בכה"ג, אם לא שחוזר לראש הברכה שניכר טפי חזרתו, ומיהו עכ"פ התם שאני שהרי תיבת "ותן" היא מהברכה ודומה לרב להושיע, משא"כ טל ל"מ בפוסקים שחזרתו תהיה כחזר לראש הברכה וכנ"ל.

תשובת הדרך אמונה זללה"ה

א) בבה"ל סי' קי"ט מבואר דאם חיסר בהברכה דבר שאינו מעיקרה אין מעכב, ולפ"ז בברכה שני' שעיקרה תחיית המתים פשוט שאם לא התחיל אתה גבור רק מכלכל חיים יצא שהרי מזכיר אח"כ מחי' מתים ברחמים רבים כו' מי כמוך בעל גבורות וכו' [ולפ"ד הגר"א שם ג"ז אין מעכב רק החתימה] וזו טענת הנ"א שהביא הביה"ל בסי' קי"ז ואף דבסוף דבריו מסתפק דבג' ראשונות ואחרונות גרע המ"ב בסי' קי"ד סקל"ד לא פסק כן והוא מד' המג"א [והנ"א עצמו מציין לזה], וא"כ אחר דמסקנת מרן בסקי"ג דאין כאן משום הפסק רק שמפסיד המטבע הדבר ברור דבדיעבד יצא דלא יהא אלא שחיסר לגמרי ראש הברכה דיצא בדיעבד ולמסקנת מרן אין נ"מ בכל דבריו רק לענין לכתחילה [ולכן הושמט בשו"ה]

ב) הדבר ברור שאם בכונה יאמר שניהם ביה"ג (בימות הגשמים) הפסיד הברכה ואין נ"מ איזה הקדים אבל גם אם אומר זה בתורת חזרה ותיקון מהני ולק"מ מדברי הב"י

ג) איני רואה שום חילוק בין חוזר לותן ברכה לחזור למוריד הטל שכיון שאין רגילין לאומרו ביה"ג (בימות הגשמים) שפיר ניכר החזרה ותו א"צ כמ"ש הטור [ומש"כ דתיבת ותן ברכה הוא מהברכה ז"א עי' זבחים ד' ב'].

דינים והנהגות חזו"א

עם ביאורים והוספות

העיר לאחד שאין לומר באמצע שמו"ע בברכת השנים ותן טו"מ בקול

רם¹ כדי להזכיר לציבור, שאין זה דרך ארץ בתפלה². (פרק ה' אות י')

¹ אכן נמצא בס' צרור החיים לתלמיד הרשב"א שכ' וז"ל ושמעתי למורי הרשב"א כי הרמב"ן ז"ל היה אומר בקול ההזכרה ל' יום הראשונים כדי שידע אם הזכיר או לא, עכ"ל, וכ"כ בספרו שיטה לבעל הצרורות עמ"ס תענית (ג' א' ד"ה ובירו') אך הוא לא עשה להזכיר כן לציבור אלא לעצמו ואולי לא היה בקול רם.

² כמדו' שיש בזה בשו"ת הרשב"א.

מי שיש בידו מכתבים מהגאון שליט"א בעיקר בביאורים והנהגות יואיל לשלוח
לשמיעת השיעורים והשיחות שנאמרו בחוה"מ בקו אמרי יושר 04-3760435
להערות בכל עניני הגליון ולקבלת הגליונות בכתובת: ymp8032@gmail.com